

HECTOR BERLIOZ

LES SOIRÉES
DE
L'ORCHESTRE

PARIS
CALMANN-LÉVY, ÉDITEURS
3, RUE AUBER, 3

—
Droits de reproduction et de traduction réservés.

«Στους καλούς μου φίλους
τους καλλιτέχνες της ορχήστρας της Χ***
πόλης πολιτισμένης»



ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Υπάρχει στα βόρεια της Ευρώπης ένα λυρικό θέατρο όπου οι μουσικοί, πολλοί από τους οποίους είναι άνθρωποι πνευματώδεις, έχουν τη συνήθεια να επιδίδονται στην ανάγνωση ή ακόμη και σε συζητήσεις λίγο-πολύ φιλολογικές και μουσικές κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης όλων των ασήμαντων έργων όπερας. Σα να λέμε ότι διαβάζουν και κουβεντιάζουν πολύ. Σε όλα τα αναλόγια, δίπλα στις πάρτες, βρίσκεται κατά συνέπεια κάποιιο βιβλίο. Έτσι που ο μουσικός που φαίνεται ο περισσότερο απορροφημένος στην προσεκτική παρατήρηση του μέρους του, ο πιο απασχολημένος στο μέτρημα των παύσεων του και στην παρακολούθηση με το μάτι της ατάκας του, έχει πολύ συχνά βυθιστεί ολοκληρωτικά στις υπέροχες σκηνές του Balzac, στους γοπτευτικούς ηθογραφικούς πίνακες του Dickens, ακόμη και στη μελέτη κάποιας επιστήμης. Ξέρω έναν που, στη διάρκεια των δεκαπέντε πρώτων παραστάσεων μιας περίφημης όπερας, διάβασε, ξαναδιάβασε, μελέτησε σε βάθος και κατάλαβε τους τρεις τόμους του *Κόσμου* του Humboldt· έναν άλλο που, κατά τη διάρκεια της μακράς επιτυχίας ενός ανόητου έργου εντελώς άγνωστου σήμερα, κατόρθωσε να μάθει αγγλικά και έναν άλλο ακόμη που, προικισμένος με μια εξαιρετική μνήμη, διηγήθηκε στους γείτονές του πάνω από δέκα τόμους με παραμύθια, νουβέλες, ανέκδοτα και αθυροστομίες.

Ένα μόνο από τα μέλη αυτής της ορχήστρας δεν επιτρέπει στον εαυτό του καμιά διασκέδαση. Αφοσιωμένος στη δουλειά του, δραστήριος, ακούραστος, με τα μάτια καρφωμένα στις νότες, το χέρι πάντα σε κίνηση, θα το θεωρούσε ατιμωτικό αν παρέλειπε ένα όγδοο ή προκαλούσε επίπληξη για την ποιότητα του ήχου του. Στο τέλος κάθε πράξης, κατακόκκινος, ιδρωμένος, εξουθενωμένος, μόλις που αναπνέει· κι όμως δεν τολμά να εκμεταλλευτεί τις στιγμές που του αφήνει η διακοπή των μουσικών εχθρο-

πραξιών για να πάει να πει ένα ποτήρι μπίρα στο γειτονικό καφέ. Ο φόβος μη χάσει, καθυστερώντας, τα πρώτα μέτρα της επόμενης πράξης, αρκεί για να τον καθλώσει στη θέση του. Συγκινημένος από τον ζήλο του, ο διευθυντής του θεάτρου στο οποίο ανήκει του έστειλε μια μέρα έξι μπουκάλια κρασί *ως εμψύχωση*. Ο καλλιτέχνης, που έχει συναίσθηση της αξίας του, κάθε άλλο παρά δέχτηκε με ευγνωμοσύνη αυτό το δώρο, αλλά το επέστρεψε στον διευθυντή με αυτά τα λόγια: «Δεν έχω ανάγκη εμψύχωσης!» Μαντεύει κανείς ότι μιλώ για τον εκτελεστή της γκρανκάσας.

Οι συνάδελφοί του, αντίθετα, δεν διακόπτουν τις αναγνώσεις, διηγήσεις, συζητήσεις και φλυαρίες τους, παρά για χάρη των μεγάλων αριστουργημάτων ή όταν, στις συνηθισμένες όπερες, ο συνθέτης τούς έχει εμπιστευτεί ένα κύριο και εξέχον μέρος· περίπτωση κατά την οποία η εκούσια αφηρημάδα τους θα διακρινόταν πολύ εύκολα και θα τους εξέθετε. Ακόμη και τότε όμως, καθώς η ορχήστρα δεν εκτίθεται ποτέ ολόκληρη, το αποτέλεσμα είναι ότι αν η συζήτηση και οι φιλολογικές μελέτες ατονούν στη μια πλευρά, αναζωπυρώνονται στην άλλη, και οι δεινοί ομιλητές της αριστερής πλευράς ξαναπαίρνουν τον λόγο όταν αυτοί της δεξιάς ξαναπιάνουν το όργανό τους.

Το γεγονός ότι επισκέπτομαι τακτικά ως ερασιτέχνης αυτή τη λέσχη μουσικών, κατά τη διαμονή μου κάθε χρόνο στην πόλη που βρίσκεται, μου επέτρεψε να ακούσω την αφήγηση ενός αρκετά μεγάλου αριθμού ανεκδότητων και μικρών ιστοριών· ανταπέδωσα μάλιστα αρκετές φορές, το ομολογώ, την ευγένεια των αφηγητών, διηγούμενος ή διαβάζοντας κάτι με τη σειρά μου. Όμως, ο μουσικός ορχήστρας αναμασά από τη φύση του τα ίδια και, όταν έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον ή έχει κάνει το ακροατήριό του να γελάσει μια φορά με ένα ευφυολόγημα ή κάποια ιστοριούλα, έστω κι αν είναι 25 Δεκεμβρίου, μπορεί κανείς να είναι σίγουρος ότι, για να επιδιώξει μια νέα επιτυχία με τον ίδιο τρόπο, δεν θα περιμένει το τέλος του χρόνου. Έτσι που, ακούγοντας συνεχώς αυτά τα ωραία πράγματα, έφτασαν να με κατατράχουν όσο σχεδόν και οι άνοστες παρτιτούρες στις οποίες χρησιμεύουν ως συνοδεία· και παίρνω την απόφαση να τα γράψω, να τα δημοσιεύσω μάλιστα, διανθισμένα με τους επεισοδιακούς διαλόγους των ακροατών και